

DO ŠKOLY PO VLASTNÝCH – ZŠ TREBIŠOVSKÁ, KOŠICE

Správa o realizovanej aktivite

24. apríla 2025

Projekt LIFE IP – Zlepšenie kvality ovzdušia (LIFE18 IPE/SK/000010) podporila Európska únia v rámci programu LIFE.

Projekt je spolufinancovaný z prostriedkov štátneho rozpočtu SR prostredníctvom MŽP SR.

Úvod

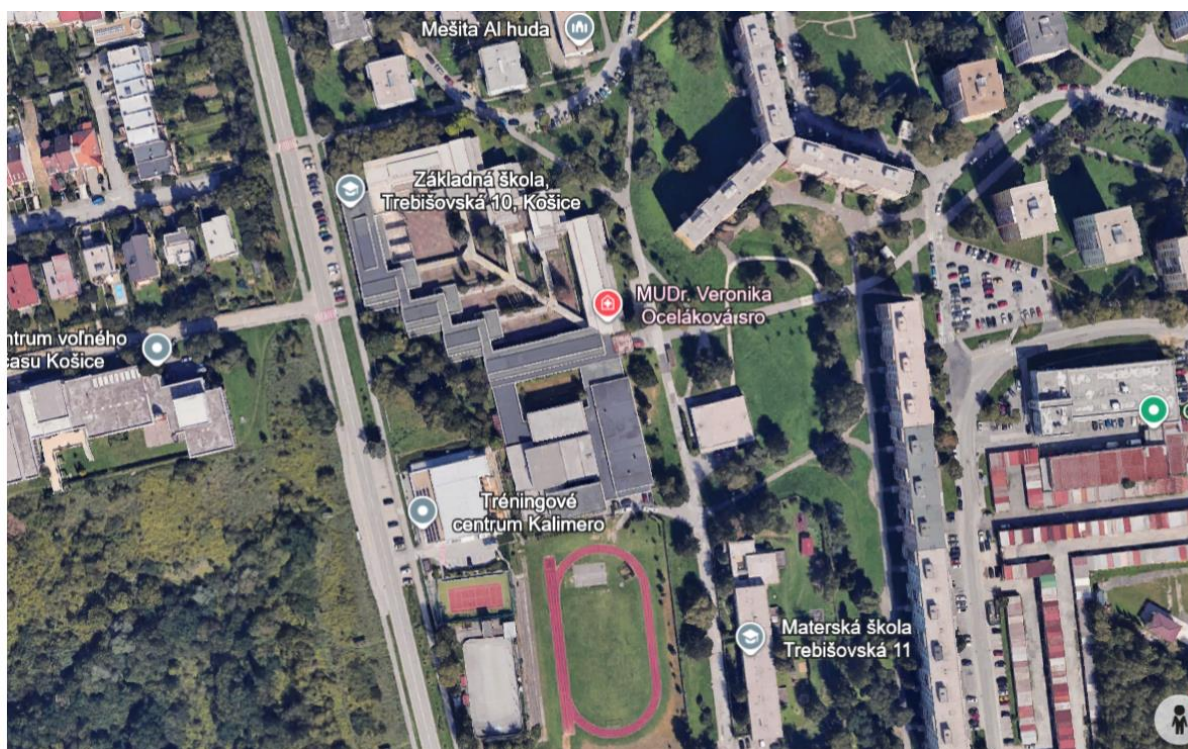
Aktivita „Do školy po vlastných“ bola v ZŠ Trebišovská realizovaná v súvislosti s identifikáciou rizikových bodov, ktoré žiakom bránia v bezpečnom dochádzaní do školy udržateľnou formou dopravy, t. j. pešo alebo na bicykli.

Dopravná situácia pred ZŠ Trebišovská je najmenej priaznivá najmä v čase rannej špičky, kedy sa pred školou pravidelne tvoria dlhé kolóny.

Dňa 5. novembra 2024 bola na ZŠ Trebišovská spustená aktivita. Pani učiteľka vybrala skupinu žiakov, ktorí sa zúčastnili prieskumu okolia školy, keďže toto prostredie poznajú najlepšie. Cieľom prieskumu bola identifikácia problémových lokalít, ktoré môžu predstavovať prekážky pri dochádzaní do školy pešo, na bicykli, kolobežke alebo prostredníctvom hromadnej dopravy.

Medzi najčastejšie identifikované problémy patrili chodníky v nevyhovujúcom stave, obmedzená viditeľnosť v križovatkách, nesprávne zaparkované vozidlá či zanedbané verejné priestranstvá, ktoré môžu u žiakov vyvolávať stresové situácie.

Tieto miesta boli zosumarizované do tzv. „pocitovej mapy“, ktorá obsahuje popis každého identifikovaného problémového bodu. Pani učiteľka zároveň rozoslala prostredníctvom systému EduPage dotazník zameraný na dochádzanie žiakov do školy a na zistenie možných nedostatkov v tejto oblasti.

Obr. 1: Lokalita Košice, mestská časť Západ, ZŠ Trebišovská

1. Základné informácie o aktivite

Názov aktivity: Do školy po vlastných

Miesto realizácie: Základná škola Trebišovská 10, Košice a jej bezprostredné okolie

Obdobie realizácie: november 2024 – apríl 2025

Zapojené osoby: žiaci ZŠ Trebišovská 10, pedagogický dozor, odborní partneri aktivity

Cieľová skupina: žiaci, rodičia, vedenie školy, zástupcovia verejnej správy a samosprávy

2. Ciele aktivity

Hlavným cieľom aktivity *Do školy po vlastných* bolo:

- podporiť bezpečné, zdravé a udržateľné formy dochádzania žiakov do školy (pešia chôdza, bicykel, kolobežka, MHD),
- identifikovať bariéry a problémové miesta v okolí školy z pohľadu žiakov,
- zvýšiť povedomie o vplyve dopravy na kvalitu ovzdušia a zdravie,
- zapojiť žiakov do zberu a interpretácie dát a rozvíjať ich environmentálnu a občiansku zodpovednosť,
- vytvoriť podklad pre odbornú diskusiu o možných zlepšeniach v okolí školy.

3. Priebeh a metodika aktivity

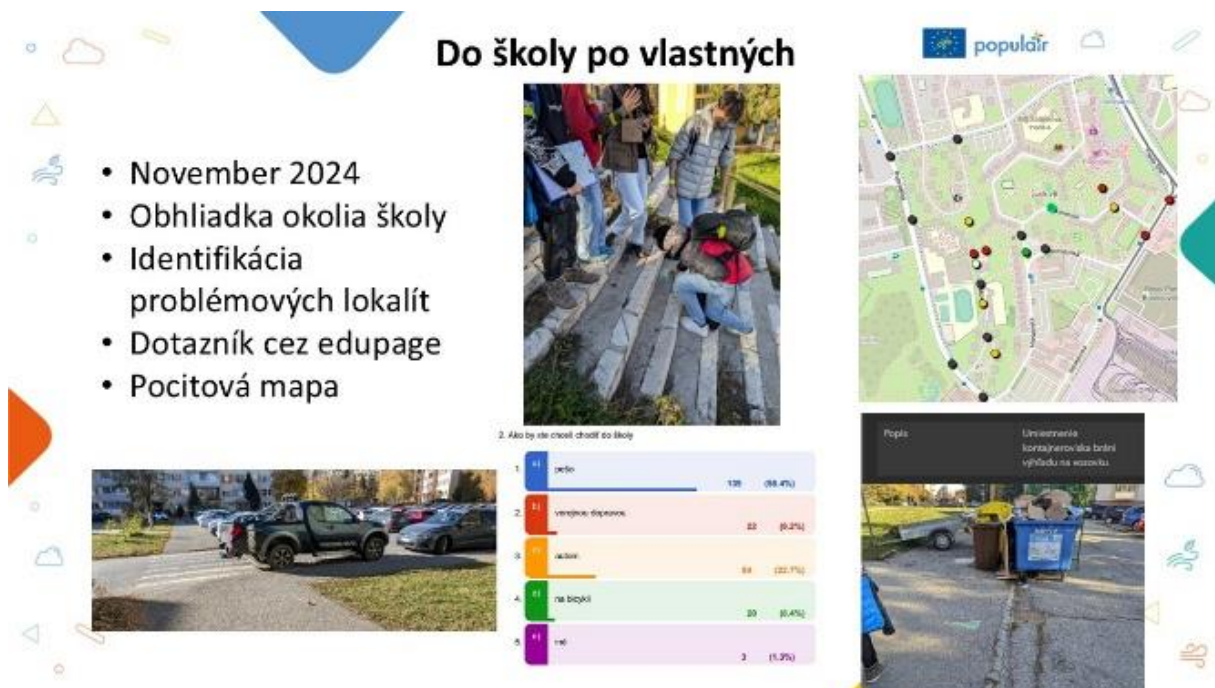
3.1 Terénny prieskum a pocitová mapa

Aktivita odštartovala 5. 11. 2024 terénnym prieskumom okolia školy. Vybraná skupina žiakov mapovala prostredie, ktoré denne využívajú pri dochádzaní do školy. Cieľom bolo identifikovať miesta, ktoré:

- pôsobia nebezpečne,
- znižujú komfort chôdze alebo jazdy na bicykli,
- vyvolávajú stres alebo neistotu.

Identifikované problémy zahŕňali najmä poškodené chodníky, obmedzený rozhľad v križovatkách, nesprávne parkovanie vozidiel a zanedbaný verejný priestor. Výstupom bola tzv. *pocitová mapa*, spracovaná do online podoby, ktorá vizuálne aj textovo zachytáva skúsenosti žiakov.

Súčasťou tejto fázy bol aj dotazník o spôsobe dochádzania do školy, distribuovaný prostredníctvom systému EduPage. Výsledky potvrdili existujúci záujem o udržateľné formy dopravy, pričom hlavnými bariérami sú obavy o bezpečnosť a dopravná situácia v okolí školy.

Mapovanie začalo obhliadkou okolia školy. Deti boli rozdelené do dvoch skupín a identifikovali problémové miesta.

<https://vucke.maps.arcgis.com/apps/instant/sidebar/index.html?appid=99255dba6ab5418ca5a59bd71644cf59&locale=sk¢er=21.2353;48.7052&level=15>

3.2 Meranie kvality ovzdušia a sčítanie dopravy

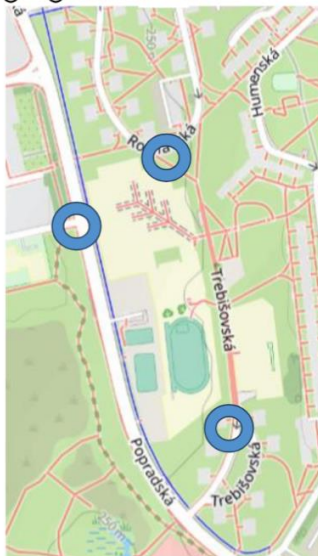
Na základe úvodnej terénnej aktivity sa projekt rozšíril o meranie kvality ovzdušia a sčítanie áut počas rannej dopravnej špičky.

Použité boli prenosné meracie prístroje **AeroQual S500** a **AeroQual Ranger**, zamerané na meranie koncentrácií prachových častíc.

Merania a sčítania prebiehali v dňoch **7. 4. – 11. 4. 2025** (s výnimkou 10. 4. z dôvodu nepriaznivého počasia) v čase **7:15 – 8:00** na troch lokalitách:

- roh Rožňavskej ulice,
- Popradská ulica,
- priestor pri Materskej škole na Trebišovskej ulici.

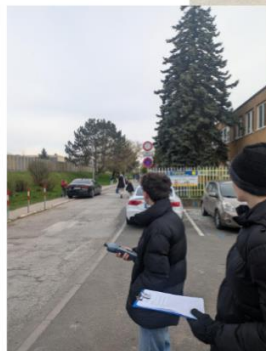
Do školy po vlastných

Rožňavská ul.
7.4. - 11.4.

Popradská ul.
9.4., 11.4.

MŠ Trebišovská
7.4. - 11.4.

Žiaci pracovali v skupinách, pričom si rozdelili úlohy na obsluhu meracích prístrojov, zapisovanie údajov a sčítanie vozidiel. Významnou výzvou boli nízke ranné teploty, ktoré sa pohybovali okolo 0 °C.

Do školy po vlastných

Merania kvality ovzdušia

- Prvotné jednorazové meranie v okolí školy (Február 2025)
- 7.4. - 11.4.2025
- Doplnujúce meranie počas celého týždňa
- Počítanie áut
- 3 miesta
- Cieľom bolo zachytiť ranné dovážanie žiakov autami do školy

Odporúčania WHO (ug/m3)		
PM2.5	Denný priemer	5
	Ročný priemer	15
PM10	Denný priemer	15
	Ročný priemer	45

4. Hlavné zistenia

4.1 Roh Rožňavskej ulice

Táto lokalita sa ukázala ako najviac zaťažená krátkodobým zastavovaním áut, ktoré privádzajú žiakov priamo ku škole. Počas jednotlivých dní bolo zaznamenaných minimálne 150 vozidiel, s maximom 164 áut. Merania potvrdili vyššie koncentrácie prachových častíc, pričom hodnoty boli porovnávané s odporúčaniami Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO).

4.2 Materská škola na Trebišovskej ulici

V tejto lokalite bol pozorovaný výrazný vplyv prítomnosti hliadky mestskej polície na správanie vodičov. Počet vozidiel porušujúcich zákaz vjazdu bol nižší v čase kontroly. Merania kvality ovzdušia vykonané v piatok 11.4.2025 preukázali nižšie koncentrácie, ovplyvnené aj polohou merania a poveternostnými podmienkami. Pozitívnym zistením bola prítomnosť žiakov dochádzajúcich do školy na bicykli.

4.3 Popradská ulica

Popradská ulica je výrazne frekventovaná, s počtami 630 až 740 áut počas rannej špičky. Napriek tomu, že koncentrácie prachových častíc neboli najvyššie, ide o rizikový priestor z hľadiska bezpečnosti. Len malá časť vozidiel (cca 20) zastavovala s cieľom vysadiť žiakov, avšak aj takéto zastavovanie predstavuje zvýšené riziko.

5. Prínosy aktivity

Aktivita priniesla viacero významných prínosov:

- zvýšenie environmentálneho povedomia žiakov,
- rozvoj praktických zručností pri práci s dátami a technikou,
- lepšie pochopenie vzťahu medzi dopravou, ovzduším a zdravím,
- identifikáciu konkrétnych problémových miest v okolí školy,
- vytvorenie priestoru pre dialóg medzi školou, žiakmi a verejnými inštitúciami.

6. Otázky a odporúčania do budúcnosti

Na základe získaných výsledkov vznikli viaceré otázky, ktoré presahujú rámec samotnej aktivity:

- Aké opatrenia by zvýšili pocit bezpečia žiakov pri ceste do školy?
- Môže mať zlepšenie verejného priestoru vplyv na rozhodovanie rodičov?
- Akú úlohu zohráva dohľad dospelých a dopravná kontrola?
- Má zmysel motivovať žiakov k chôdzi do školy formou benefitov alebo kampaní?

Odporúča sa pokračovať v spolupráci so samosprávou, mestskou políciou a ďalšími partnermi s cieľom postupne zlepšovať dopravnú situáciu a kvalitu prostredia v okolí školy.

7. Záver

Dňa 24.4.2025 o 10.00 hod. sa v priestore základnej školy uskutočnila žiacka prezentácia zameraná na predstavenie výstupov aktivity „Do školy po vlastných“, na ktorej sa žiaci aktívne zapojili do prezentovania výsledkov svojej práce a diskusie k riešeným témam. Podujatie vytvorilo priestor na priame stretnutie žiakov so zástupcami verejných inštitúcií, konkrétne magistrátu mesta Košice, mestskej polície, dopravného inšpektorátu, okresného úradu a krajského úradu v Košiciach. Takéto prepojenie školského prostredia s odbornou praxou umožnilo žiakom prezentovať vlastné návrhy a názory, reagovať na spätnú väzbu odborníkov. Zapojenie relevantných inštitúcií zároveň prispelo k zvýšeniu odbornosti diskusie a k posilneniu participatívneho prístupu riešenia aktivity.

Aktivita *Do školy po vlastných* ukázala, že aj jednoduché pozorovania a merania realizované žiakmi môžu priniesť hodnotné poznatky. Výsledky poukazujú na potrebu systémových riešení, ale zároveň dokazujú, že zmena môže začať uvedomením si problému. Cieľom do budúcnosti je, aby sa cesta do školy stala bezpečnou, príjemnou a zdravou súčasťou každodenného života žiakov.

